

Reactie op internetconsultatie wetsvoorstel ‘Milieuprestatie-eisen in de Grond-, Weg- en Waterbouw’

Ingediend door: Jim van der Kooij, LCA-adviseur

1. Steunt u dit wetsvoorstel en de maatregelen hierin?

Ja, ik steun het wetsvoorstel in de kern. Het is een positieve ontwikkeling dat milieuprestaties een structurele plek krijgen in GWW-aanbestedingen. De voorgestelde verplichting om milieuprestatie-eisen op te nemen in contracten en om milieuprestatie als gunningscriterium te gebruiken, zijn belangrijke stappen in de richting van een duurzamere infrastructuursector.

Daarnaast is het bijzonder waardevol dat er meer uniformiteit wordt gebracht in de aanbestedingspraktijk. Dit betekent een belangrijke verbetering ten opzichte van de huidige versnippering, waarbij opdrachtnemers steeds met uiteenlopende eisen worden geconfronteerd. Eenduidige regels bevorderen de uitvoerbaarheid, voorspelbaarheid en innovatie in de markt.

2. In hoeverre dragen de maatregelen bij aan eenduidigheid en vermindering van milieu-impact?

De voorgestelde maatregelen kunnen zeker bijdragen aan verduurzaming en eenduidigheid, mits zorgvuldig vormgegeven en toegepast.

Het is daarbij belangrijk dat de toepassing van deze eisen in lijn blijft met de bedoeling van een levenscyclusanalyse (LCA). LCA is ontworpen om de milieueffecten van producten en systemen integraal en objectief in kaart te brengen over de hele levenscyclus; van grondstofwinning tot en met einde levensduur. De kracht van LCA ligt in het ondersteunen van afgewogen besluitvorming, niet in het vooraf uitsluiten van materialen of technieken.

Nebest B.V.

Marconiweg 2
4131 PD Vianen

Postbus 106
4130 EC Vianen

E info@nebest.nl
W www.nebest.nl

T 085 489 01 00

In de memorie van toelichting wordt echter als doel genoemd om “de minst goed presterende materialen van de markt te weren.” Deze formulering suggereert dat milieuprestatie als een selectiemechanisme wordt ingezet, wat op gespannen voet staat met de oorspronkelijke bedoeling van LCA. Als er beleidsmatige gronden zijn om materialen uit te sluiten, dan dient dat expliciet en los van de LCA-methodiek (of MKI) te gebeuren en niet via sturing op één indicator.

3. Zijn er punten die u mee wil geven om het wetsvoorstel te verbeteren?

a. Veranker de rol van LCA als besluitvormingsinstrument

LCA is bedoeld om milieueffecten van alternatieven inzichtelijk te maken, zodat ze kunnen worden meegenomen in een zorgvuldige afweging. De methode biedt een integraal, ketenbreed perspectief. Wanneer materiaalkeuzes gebaseerd worden op een absolute MKI-score of ranking, dreigt verlies van die integraliteit.

Suggestie voor wetsvoorstel/ toelichting:

- Benoem expliciet dat LCA bedoeld is als afwegingskader, niet als uitsluitingsmechanisme.
- Formuleer dat “milieuprestatie-eisen op basis van LCA leiden tot integrale afweging van alternatieven binnen een project.

Voorstel voor AMvB:

- Zorg dat milieuprestatie-eisen per materiaalcategorie ruimte laten voor functionele en ontwerpafhankelijke optimalisatie.

b. Gebruik MKI als hulpmiddel, geen einddoel

De MKI is een nuttige rekenmethode om LCA-resultaten te kwantificeren en vergelijken. Toch kent de MKI-beperkingen in contextgevoelige situaties, bijvoorbeeld bij innovatieve, circulaire toepassingen of scopeafbakening. De wet- en regelgeving moet dus ruimte houden voor aanvullende onderbouwing in uitzonderlijke gevallen.

Suggestie voor toelichting:

- Benoem dat MKI een breed geaccepteerde methodiek is, maar dat uitzonderingen mogelijk zijn mits goed gemotiveerd.

Voorstel voor AMvB:

- Bied ruimte in de AMvB voor aanvullende toelichting bij afwijkende MKI-resultaten.

c. Voorkom optelling van module D bij MKI

Module D (toekomstige recycling- en hergebruikvoordelen) biedt inzicht in potentiële milieuwinst, maar is gebaseerd op aannames over de verre toekomst. Het optellen van deze waarden bij de reguliere MKI-score leidt tot methodologische scheefgroei en onvergelykbare resultaten. Waardoor andere keuzes worden gemaakt dan module D niet mee te nemen.

Suggestie voor AMvB of ministeriële regeling:

- Leg vast dat module D niet mag worden opgeteld bij de MKI-score.
- Laat module D eventueel als apart gunningscriterium meetellen, mits aannames transparant worden verantwoord.

d. Borg milieuprestatie in uitvoering (as-built toetsing)

De huidige toepassing van LCA's is voornamelijk een theoretische benadering. Er is weinig systematische controle op werkelijke milieuprestatie tijdens of na uitvoering (as-built). Zonder borging in uitvoering bestaat het risico op papieren verduurzaming: prestaties die op papier goed ogen, maar in werkelijkheid niet worden gehaald. Een verbeterde en versimpelde controlemechanisme of verificatieplicht na realisatie is essentieel om het beoogde effect van de wet daadwerkelijk te bereiken.

Suggestie voor wetsvoorstel of AMvB:

- Neem een verificatieplicht bij oplevering op, bijvoorbeeld via een verplicht as-built MKI-rapport.
- Overweeg steekproefsgewijze controles op werkelijke materiaalsamenstelling en milieuprestatie.

e. Schat regeldrukkosten realistischer in

De in de SIRA-analyse opgenomen regeldrukkosten voor opdrachtnemers lijken aanzienlijk lager dan wat in de praktijk wordt ervaren. Uit lopende GWW-projecten blijkt dat het voldoen aan gunningscriteria op milieuprestatie aanzienlijke inspanning vergt, ook bij grotere aannemers. Denk aan datakwaliteit, ketensamenwerking, interne kennisontwikkeling en procesaanpassing. Deze kosten worden in de huidige analyse onderschat, en vormen voor veel partijen een drempel, met name in het mkb.

Suggestie voor AMvB:

- Monitor de werkelijke kosten van de MKI in de praktijk op verschillende typen werken. Voldoen aan een eis vergt aanzienlijk minder kosten dan een EMVI werk.

Conclusie

Het wetsvoorstel is wat mij betreft een belangrijke stap richting een duurzamere GWW-sector. Het verplicht opnemen van milieuprestatie in aanbestedingen, gecombineerd met meer uniformiteit in de toepassing ervan, is een duidelijke verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Tegelijk is het van groot belang dat de verdere uitwerking en implementatie zorgvuldig gebeurt. Belangrijk daarbij is dat LCA blijft functioneren zoals het bedoeld is: als een hulpmiddel om alternatieven af te wegen, niet als middel om vooraf keuzes uit te sluiten. Ook een juiste toepassing van de MKI, een transparante omgang met toekomstige voordelen (zoals module D), en aandacht voor toetsing bij uitvoering zijn essentieel om te zorgen dat de beoogde verduurzaming ook echt in de praktijk wordt gerealiseerd.

Tot slot is het goed om stil te staan bij de uitvoeringslasten. De regeldrukkosten die nu in beeld zijn gebracht, lijken in de praktijk aanzienlijk hoger uit te vallen. Een realistische inschatting is nodig om draagvlak en uitvoerbaarheid bij opdrachtnemers, groot én klein, te behouden.